

Pohjois-Lapin kestävä tulevaisuus osaksi vaaliohjelmaa

Muuttuneesta turvallisuuspoliittisesta tilanteesta johtuen, Pohjoisen Suomen merkitys on kasvanut pysyvästi erityisesti huoltovarmuuden, omavaraisuuden ja kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Pohjoinen on Suomen ainoa maayhteys maailmalle. Suomen NATO-jäsenyys ja Naton FLF-joukot Sodankylässä ovat lisänneet sotilaallista toimintaa ja liikkuvuutta Pohjois-Lapissa. **Sodankylän, Inarin ja Utsjoen** muodostama Pohjois-Lapin seutukunta seisoo vihreän siirtymän, kriittisten raaka-aineiden, akku- ja kaivosteollisuuden kasvun, luontaiselinkeinojen ja omavaraisuuden, kansainvälisen matkailun ja pohjoismaisen yhteistyön solmukohdassa. Jotta **Pohjois-Suomen tunnistettu 76 miljardin investointipotentiali** ([Lapin kauppakamarin ja Lapin liiton selvitys](#)) voidaan täysimääräisesti hyödyntää, on välttämätöntä, että valtioneuvoston kanslian laatimaa [Pohjoisen Suomen ohjelmaa](#) (PDF) jatketaan ja Pohjois-Lappi huomioidaan tässä sekä tulevilla vaaliohjelmissa.

Saavutettavuus on Pohjois-Lapin ja koko Suomen elinvoiman perusta, mikä on tunnistettu myös Pohjoisen Suomen ohjelmassa. Pohjois-Lapin harva tieverkko muodostaa kokonaisuuden, jossa jokainen väylä on elinkeinoelämän, sotilaallisen toiminnan ja huoltovarmuuden kannalta kriittinen. Raskaalle liikenteelle tarvitaan kantokykyä, leveyttä ja toimivia itä-länsisuuntaisia yhteyksiä. Lapin kauppakamarin teettämän tutkimuksen mukaan ([Lapin kauppakamarin selvitys](#)) nykyinen kaivostoiminta ja toteutuessaan kaivoshankkeet (6, joista 2 Sodankylässä) muodostavat Suomessa yhteensä **noin 5,6 miljardin euron kokonaistuotoksen, josta Lapin osuus on 3,9 mrd. euroa.**

Tiestön heikko kunto, korjausvelka, päällysteiden rakenneongelmat ja kuivatuspuutteet uhkaavat alueen logistista toimintavarmuutta. Kärkitoimenpiteinä ajamme:

Seututie 955 Inari-Pokka-Kittilä (Sirkka) > tieluokan nosto kantatieksi + peruskunnostus

Kantatie 80 Sodankylä-Kittilä > tieluokan nosto valtatieksi + peruskunnostus

- Tien varteen on suunnitteilla **Ikkarin kultakaivoshanke**, jolla on merkittävä taloudellinen vaikutus koko Suomen osalta.

Valtatie 4 (väliltä Rovaniemi-Utsjoki) peruskunnostamisen ja leventämisen selvitys huoltovarmuuden, elinkeinoelämän sekä puolustusvoimien toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Asuminen on Pohjois-Lapissa noussut koko aluekehityksen kriittiseksi pullonkaulaksi. Kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista on merkittävä pula, mikä vaikeuttaa sekä pysyvän työvoiman saatavuutta että sesonkiluonteisten toimialojen kuten matkailualan rekrytointia. Pohjois-Lapissa markkinaehtoinen asuntotuotanto on hidasta. Alueelle tarvitaan valtiontasoisia kannustimia ja pohjoisen tarpeisiin räätälöityä ARA-tukiluokkaa. Lisäksi Pohjoisen ohjelmassa esitetyn Pohjoisen asunto-ohjelman tarkempi suunnittelu, toteuttaminen ja rahoituksen varaaminen on välttämätöntä, jotta pullonkaula työvoiman saannille ja tätä kautta tulevaisuuden investoinneille voidaan avata.

Osaavan työvoiman saatavuusvaje uhkaa Pohjoisen 76 mrd. euron investointipotentialin toteutumista. Eläköityminen, kausiluonteisuus sekä laajenevat investoinnit energia-, kaivos- ja matkailualoilla edellyttävät nopeita ja joustavia ratkaisuja koulutukseen ja rekrytointiin. Myös etätyö tarjoaa alueelle uudenlaisia mahdollisuuksia, joita tulee tukea mm. tietoliikenneyhteyksien toimintavarmuudesta huolehtimisella. Pohjois-Lapin kuntayhtymä aloitti [opintolainahyvityskokeilu -pilotin](#) Inarin, Sodankylän ja Utsjoen kunnissa vuosille 2026–2028. Tavoitteena on houkutella vastavalmistuneita ammatti- ja korkeakoulutettuja. Pilotin vaikuttavuutta seurataan. Jatkossa mallin rahoituksen tulisi siirtyä valtiolle. Näin kannustin voidaan ottaa tasapuolisesti käyttöön koko maassa osana valtion alue- ja työvoimapolitiikkaa.

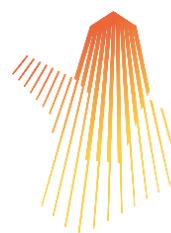
Energia. Pohjois-Lapin seutukunta sijaistee alueella, jossa on merkittävä potentiaali tulevaisuuden energiaratkaisuihin, kuten vedyn tuotantoon ja kriittisten mineraalien jalostukseen. Pohjoisen ohjelmassa on tunnistettu Fingridin kantaverkon riittävyyden tärkeys. Lapin 400 kV -rengasverkon toteuttaminen tulee nostaa Fingridin investointiohjelmassa kiireellisesti toteutettavien hankkeiden joukkoon. Tämä on alueellisten energiainvestointien toteutumisen edellytys. Lisäksi Pohjoisen ohjelmassa mainittua kestävien teollisten investointien ympäristöllisten lupamenettelyjen sääntelyä tulee keventää (puhtaan siirtymän hankkeiden etusijamenettely).

Yhteisöveron metsäerä ei ole riittävä kompensatio haittoihin nähden. Metsäerä tuo kunnille tällä hetkellä hyvitystä vain suojelualueiden metsätalousmaan osalta, eikä se kata muita suojeltuja maa-alueita, kuten erämaa-alueita, tuntureita, soita ja vesistöjä. **Utsjoella suojeluaste on 80 % ja Inarissa n. 74 % maapinta-alasta.** Tämä kaventaa olennaisesti mahdollisuuksia kehittää mm. matkailua ja energiatuotantoa. On välttämätöntä täydentää nykyistä metsäerää korkeaan suojeluasteeseen perustuvalla kompensatiolla, joka turvaa korkean suojeluasteen kuntien elinvoiman edellytykset.

Kestävä matkailu. Vuonna 2023 Lapin matkailun vientiarvo oli miljardi euroa ([Lapin kauppakamarin ja Lapin liiton selvitys](#)). Matkailu kasvaa jatkuvasti Pohjois-Lapin kunnissa ([Inarin kunnan matkailu kasvaa ennätystahtia](#), [Lapin matkailun kasvu leviää](#)), mutta sen kehittäminen edellyttää kestävyttä. On tärkeää edistää Pohjoisen ohjelmassa mainittua suorien kansainvälisten lentoyhteyksien määrän lisäämistä ja näin vahvistaa matkailun ympärivuotisuutta sekä kesäkauden kysyntää. Matkailijaveron toimeenpanossa tulee varmistaa, että kertymä jää kokonaan kyseiselle alueelle kunnan päätettäväksi matkailun aiheuttamien haittojen kompensoimiseksi.

Pohjois-Lapin alueyhteistyön kuntayhtymä
www.pohjois-lappi.fi
Jäämerentie 1 | 99600 Sodankylä

Lisätietoja:
vilma.sateri@sodankyla.fi / +358 40 719 0186

**Pohjois-Lapin
alueyhteistyön
kuntayhtymä**

Federation of Northern Lapland
municipalities